

The role of Ego strengths and Object relations in migration decision-making

Authors

Maryam Hosseini¹, Fariba Zarani^{2*}, Mahmood Heidari³, Parviz Azadfallah⁴, Saba Safdar⁵

- 1- PhD candidate in Clinical Psychology, Shahid Beheshti University
- 2- Associate Professor in Clinical Psychology and Health, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.
- 3- Associate Professor in Applied Psychology, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.
- 4- Associate Professor in Psychology, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran.
- 5- Professor in Applied Social Psychology, University of Guelph, Ontario, Canada.

Abstract

Receive Date:
00/00/0000

Accept Date:
00/00/0000

Introduction:

Considering the role that ego plays in decision-making and taking action, as well as based on psychoanalytic formulations of the role of Object relations and ego adaptive capacity in migration, this study aimed to investigate the role of ego strengths and Object relations in immigration intention. For this purpose, a comparison was made between people who have decided to stay in Iran (stayers), people who have decided to emigrate (leavers), and people who have not decided yet. Also, a comparison was made among leavers between individuals who had begun their migration actions and those who had not yet taken any action.

Method:

sample consisted of 376 Iranian people residing in Iran who were aged 20-45 years. Data was collected using the Bell Object Relations Inventory (BORI) and the psychosocial Inventory of ego strengths (PIES). Also, two researcher-made questions about migration intention and action were included in the questionnaire. Data analysis was performed using multivariate analysis of covariance by SPSS.

Result:

The results showed that after controlling for sociodemographic variables (income, gender, and education) stayers compared to leavers had higher scores in the strengths of fidelity, love, hope, wisdom, and will and lower scores in alienation and ego-centricity. The results also showed that in the group that intends to migrate, those that have initiated their actions to immigrate obtained higher scores in wisdom, purpose, and competency and lower scores in alienation and social incompetency.

Discussion and conclusion:

This study's findings underline the significance of psychological factors and personality affecting migration decision-making. These findings indicate that ego strengths and object-relations affect the decision to emigrate. Further understanding of the migrant personality can help us develop pre-migration and post-migration psychological interventions

Keywords

migration decision-making, migration intention, migratory behavior, object relations, ego strengths

Corresponding Author's E-mail

F_zarani@sbu.ac.ir

نقش تحول‌یافتگی من و بازنمایی‌های روابط موضوعی در تصمیم‌گیری برای مهاجرت

نویسندگان

مریم حسینی^۱، فریبا زرانی^{۲*}، محمود حیدری^۳، پرویز آزادفلاح^۴، صبا صفدر^۵

- ۱- دانشجوی دکترای تخصصی روانشناسی بالینی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران
- ۲- دانشیار گروه روانشناسی بالینی و سلامت، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران
- ۳- دانشیار گروه روانشناسی به کار بسته، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران
- ۴- دانشیار گروه روانشناسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران
- ۵- استاد گروه روانشناسی اجتماعی به کار بسته، دانشگاه گونلف، اونتاریو، کانادا

چکیده

مقدمه: از رهیافت نظریه روابط موضوعی، انتخاب مهاجرت تحت تأثیر میزان تحول‌یافتگی من ممکن است ماهیت انطباقی یا غیرانطباقی داشته باشد. نظر به اهمیت روابط موضوعی و تحول‌یافتگی من در تصمیم‌گیری مهاجرت و سازگاری پس از آن، هدف پژوهش حاضر بررسی نقش میزان تحول‌یافتگی من و بازنمایی‌های روابط موضوعی در تصمیم به مهاجرت بود.

روش: نمونه شامل ۳۷۶ نفر از افراد در محدوده سنی ۲۰-۴۵ که تاکنون تجربه مهاجرت نداشتند بود. داده‌ها با استفاده از مقیاس روابط موضوعی بل (بل و همکاران، ۱۹۸۶)، سیاهه روانی اجتماعی تحول‌یافتگی من (مارکستروم و همکاران، ۱۹۹۷) و دو سوال محقق ساخته در مورد قصد مهاجرت و اقدام جمع‌آوری شد. بر اساس پاسخ آزمودنی‌ها، سه گروه از افراد مورد مقایسه قرار گرفتند: افرادی که قصد ماندن در ایران دارند، افرادی که قصد مهاجرت دارند و گروه سوم که در مورد مهاجرت دچار تردید هستند. هم‌چنین در گروهی که قصد مهاجرت داشت، مقایسه‌ای بین افرادی که اقدامات خود را آغاز کرده‌بودند و افراد بدون اقدام، انجام شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش تحلیل چندمتغیری کوواریانس در نرم افزار SPSS صورت گرفت.

نتایج: یافته‌های این مطالعه نشان داد که پس از کنترل متغیرهای جنسیت، تحصیلات و درآمد، افرادی که قصد ماندن دارند در مقایسه با گروهی که قصد مهاجرت دارند، نمرات بالاتری در مؤلفه‌های وفاداری، عشق، امید، خرد و اراده و نمرات پایین‌تری در ابعاد بیگانگی و خودمحوری روابط موضوعی کسب می‌کنند. علاوه بر این، نتایج نشان داد که در گروهی که قصد مهاجرت دارند، افرادی که اقدامات مهاجرتی را آغاز کرده‌اند، نمرات بالاتری در مؤلفه‌های خرد، هدف و کفایت از خرده‌مقیاس‌های تحول‌یافتگی من و نمرات پایین‌تری در ابعاد بیگانگی و بی‌کفایتی اجتماعی روابط موضوعی کسب کرده‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری: یافته‌ها بر اهمیت عواملی مانند امید، دلبستگی، وفاداری را در قصد ماندن در ایران و عوامل اراده، هدف و کفایت در اقدام برای مهاجرت صحنه می‌گذارد. این یافته‌ها نشان می‌دهد که شناخت پویایی‌های روان‌شناختی می‌تواند به درک بهتر الگوهای مهاجرت و پیش‌بینی رفتار مهاجرتی کمک کند و در فرایند سازگاری پس از هجرت ملاحظات بالینی به ارمغان آورد.

تاریخ دریافت:
....../.../..

تاریخ پذیرش:
....../.../..

کلیدواژه‌ها

مقدمه

مطالعه ابعاد روانی مهاجرت در سال‌های اخیر توجه بسیاری از پژوهشگران را به خود جلب کرده است و نظریه‌ها و صورت‌بندی‌های مهمی از مساله سازش یافتگی^۱ و پیامدهای روانی فرهنگ‌پذیری^۲ ارائه شده است [۳،۲،۱]. اگرچه هدف عمده مطالعات در حیطه مهاجرت، تبیین فرایند فرهنگ‌پذیری و سازگاری پس از مهاجرت است، برخی از محققان در حوزه روانشناسی به مرحله پیش از مهاجرت و کشف عوامل پیش‌بینی‌کننده رفتار مهاجرت علاقه‌مندی نشان داده‌اند [۸،۷،۶،۵،۴]. با وجود این، رویکرد غالب در تبیین فرایند تصمیم‌گیری مهاجرت، رویکرد جامعه-شناختی، سیاسی و اقتصادی برای شناسایی متغیرهای خرد و کلان موثر بر تصمیم مهاجرت است [۱۰،۹]. یکی از نظریات کلاسیک موجود در این حوزه، نظریه محبوب کشش-رانس^۳ است که برای سال‌ها نظریه غالب در تبیین تصمیم‌گیری برای مهاجرت بوده است. طبق این نظریه که توسط اورت لی^۴ (۱۹۶۶) مطرح شد، تمایل به مهاجرت برآمده از تخمین میزان جذابیت‌های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی کشور مقصد و عوامل دفع‌کننده کشور مبدأ است [۹]. به همین دلیل زمانی که شرایط زیست در کشوری برای مردمانش دشوار می‌گردد، آرزوی مهاجرت به یک سرزمین آرمانی شدت می‌گیرد؛ گویی مردمان آن سرزمین در سودای مهاجرت^۵ به کشوری به سر می‌برند که دور از تمام دشواری‌های سرزمینشان است. این نظریات به خصوص با تاکید بر عوامل اقتصادی، به ویژه بی‌کاری و کمبود

درآمد [۱۱]، اشاره می‌کنند که افراد با شرایط دشوارتر اقتصادی تمایل بیشتری به مهاجرت پیدا می‌کنند. با این حال برخی از شواهد پژوهشی نشان می‌دهند که عوامل اقتصادی و اجتماعی به تنهایی قادر به تبیین تصمیم‌گیری مهاجرت نیستند. این پژوهش‌ها بر لزوم شناسایی عوامل روان‌شناختی در کنار عوامل اجتماعی و اقتصادی صحنه می‌گذارند [۱۲،۱۳،۱۴،۱۵،۱۶،۱۷] و با ایجاد تمایز بین مفاهیم میل، قصد و اقدام به مهاجرت استدلال می‌کنند که اگرچه عوامل اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در ایجاد تمایل به مهاجرت نقش ایفا می‌کنند، اما زمانی که افراد فراتر از آرزومندی، تصمیم می‌گیرند که مهاجرت کنند و سپس برای این تصمیم اقدامی ترتیب می‌دهند، نقش سازوکارهای روانی پررنگ‌تر می‌شود [۱۸،۱۹،۲۰].

با وجود اهمیت مؤلفه‌های روان‌شناختی در تبیین تصمیم‌گیری مهاجرت، عمده پژوهش‌های داخلی با تکیه بر نظریات کشش-رانس، به مطالعه عوامل اجتماعی و اقتصادی خرد و کلان که فرد را به سمت مهاجرت سوق می‌دهد، پرداخته‌اند [۲۱،۲۲،۲۳،۲۴]. یافته‌های این پژوهش‌ها حاکی از آن است که عوامل رانشی مانند بی‌کاری و دستمزد پایین، تبعیض و بی‌عدالتی ادراک شده، عدم ثبات سیاسی و عوامل کششی جامعه مقصد مانند فرصت اشتغال، رفاه، فرصت تحصیلی، کسب منزلت موجب تمایل و گرایش فرد به مهاجرت می‌شود [۲۱]. در همین راستا، یافته‌های فلاحي [۲۳] نشان می‌دهند که عوامل کششی و رانشی مربوط به مهاجرت ایرانیان را می‌توان در چهار دسته تحصیل، رفاه، زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی و سیاسی-مدیریتی تقسیم‌بندی کرد. همچنین طبق یافته‌های قرابی [۲۴] رابطه بین عواملی چون امکان کاریابی، امنیت شغلی، تأمین منزلت

1 Adaptation

2 Psychological Acculturation

3 Push/Pull theory

4 Everett Lee

5 Immigration aspiration

پژوهش‌ها نیز نشان می‌دهد طبق آمارهای جهانی جمعیت گسترده‌ای از افراد با وجود داشتن میل زیاد به مهاجرت، میل خود را مبدل به قصد و کنش نمی‌کنند [۲۹،۲۸].

بنابراین در حوزه مهاجرت زمانی که صحبت از قصدمندی فرای آرزومندی می‌شود، نیاز به شناسایی عوامل روانشناختی ضرورت بیشتری می‌یابد [۲۰،۱۹،۱۸]. یکی از نظریاتی که به خوبی تمایز بین سودای مهاجرت و کنشگری برای مهاجرت را تبیین می‌کند، نظریه آرزومندی - توانمندی^۵ است که توسط کارلینگ^۶ (۲۰۱۸) ارائه شده است. این نظریه بیان می‌دارد که ممکن است افراد زیادی آرزومند مهاجرت باشند و به دنبال ادراک دشواری‌های سرزمینشان فانتزی مهاجرت را در سر پیروانند اما آنچه می‌تواند آرزومندی را به مهاجرت در واقعیت سوق دهد، ظرفیت و توانمندی‌های فرد به عنوان یک عامل^۷ است [۱۹]. همانگونه که مشاهده می‌شود، مهاجرت به مثابه یک رفتار تحت تاثیر ساز و کارهای روانی قرار می‌گیرد؛ ممکن است افراد زیادی سودای مهاجرت را در سر پیروانند اما سوال مهم این است که چه خصلت‌های روانی و سازوکارهایی در قصدمندی و اقدام برای مهاجرت نقش ایفا می‌کنند؟

در پاسخ به چنین کمبودی، حوزه نسبتاً نوپایی در روانشناسی مهاجرت در حال شکل‌گیری است که به شناسایی ویژگی‌های شخصیتی فردی که می‌ماند^۸ و فردی که مهاجرت می‌کند^۹، علاقه مند است [۳۳،۳۲،۳۱،۳۰،۱۳]. برخی از این پژوهش‌ها از شخصیت‌های مستعد مهاجرت^{۱۰} سخن به میان می‌آورند. یافته‌های این پژوهش‌ها حاکی از آن است که خصایصی چون خودکارآمدی^{۱۱} [۳۴،۴]، گشودگی به

اجتماعی، شایسته‌سالاری، حقوق زنان، فضای اجتماعی مناسب، امکانات آموزشی، آزادی عقیده، آزادی در نوع پوشش، تعلقات قومی و متغیر میزان گرایش زنان به کشورهای مهاجرپذیر مثبت، معنادار و نسبتاً قوی است.

نظر به اهمیت عوامل رانشی در ایران، مطالعه تصمیم‌گیری مهاجرت ممکن است در نظر اول عجیب به نظر برسد؛ گویی تصمیم‌گیری برای رفتن پاسخی خودکار به شرایط دفعی کشور است. یکی از علل مهم این امر می‌تواند اتکا به نظریات کلاسیک مانند نظریه کشش-رانش باشد که موجب می‌شود عوامل روانی دخیل در تصمیم‌گیری مهاجرت مورد غفلت قرار بگیرد. این در حالی است که اگر بنیان تصمیم‌گیری برای مهاجرت را تنها میزان تخمین جذابیت‌های مقصد و عوامل رانشی مبدأ بدانیم، قادر به پاسخگویی به این سؤال نخواهیم بود که با وجود عوامل رانشی متعدد که ذکر آن رفت، چرا درصد بالایی از ایرانیان انتخاب می‌کنند که در ایران بمانند؟ چه عواملی موجب می‌شود ایرانیان فراتر از آرزومندی، قصد مهاجرت داشته باشند و سپس اقدام کنند؟ یافته‌های پژوهشی نشان می‌دهند که با وجود عوامل رانشی موجود در جامعه ایران و میل گسترده ایرانیان برای مهاجرت [۲۶،۲۵]، تعداد کمتری از افراد در عمل مهاجرت می‌کنند و میزان تمایل به مهاجرت بسیار بالاتر از قصد مهاجرت است [۲۷].

شایان ذکر است، آنچه دو مفهوم میل^۱ و قصد^۲ را متمایز می‌کند، قابلیت اجرا^۳ و اقدام محوری^۴ است [۱۶]؛ میل کمتر از قصد قابلیت اجرا دارد و به میزان کمتری با کنشگری در ارتباط است. در مقابل، قصدمندی زمانی مطرح می‌شود که فرد تمرکز و هدفش را به سمت موضوع خاصی هدایت می‌کند و تصمیم می‌گیرد برای رسیدن به هدف تلاش کند.

⁵ Aspiration-capabilities

⁶ Carling

⁷ Agent

⁸ Stayer

⁹ leaver

¹⁰ Migrant personality

¹¹ Self-efficacy

¹ Desire

² Intention

³ Performability

⁴ Action-connectedness

واکنش قهرآلود برآمده از پرخاشگری نسبت به موضوع های اولیه میل به مهاجرت پیدا کند؛ به این معنا که با جابه جایی جغرافیایی، بتواند از موضوع بد و ناکام کننده^{۱۱} دور شود، امری که در واقعیت محقق نمی‌شود اما برآمده از نوعی آرزومندی بدوی است که با فاصله‌گیری از موضوع آزارگر بتواند به خود انسجام بخشد [۳۸]. می‌توان روابط موضوعی را بستری در نظر گرفت که تمام کارکردهای من در آن رشد می‌کند. روابط موضوعی ظرفیت روابط انسانی را در فرد شکل می‌دهد و در عین حال بازنمایی فرد از خود و جهاننش را تحت تاثیر قرار می‌دهد. بر این اساس می‌توان گفت در مهاجرت از چند جنبه می‌توان به نقش روابط موضوعی و تحول‌یافتگی ایگو نگریست. نخست آنکه روابط موضوعی خوب و ایمن که در آن کارکردهای من رشد می‌یابد، به فرد در اعتماد به خود برای تصمیم‌گیری و همچنین سازگاری با محیط جدید یاری می‌رساند. چنین توانمندی‌هایی در عین حال که بر تصمیم‌گیری فرد برای مهاجرت تاثیر می‌گذارد، می‌تواند سازگاری پس از هجرت را نیز تحت تاثیر قرار دهد. فرد با اتکا به ایمنی دنیای درونی، شروع به کشف دنیای جدید می‌کند و قدرت مواجهه با چالش‌های سازگاری را در خود می‌یابد. چنین فردی در عین حال که قادر به سوگواری برای فقدان روابط به دنبال هجرت است، می‌تواند دل‌بند و روابط جدیدی را در کشور میزبان تجربه کند. من تحول یافته او کمک می‌کند تا در مدیریت تعارض‌ها، اضطراب و ابهام مهاجرت بهتر عمل کند و تصمیم‌های واقع‌بینانه اتخاذ کند. از سوی دیگر زمانی که دنیای درونی فرد نایمن است و من از تحول‌یافتگی کمتری برخوردار است، ممکن است تصمیم‌هایش برآمده از ارزیابی‌های واقع‌بینانه و متکی به قدرت و توانمندی‌هایش نباشد؛ امری که در صورت مهاجرت می‌تواند انطباق را تحت تاثیر قرار دهد و فرد قادر به مدیریت اضطراب و ابهام ذاتی مهاجرت نباشد. بر همین اساس، یکی از مؤلفه‌هایی

تجربه^۱ [۳۱]، ممارست و پیگیری [۱۳]، خطر پذیری^۲ [۳۵]، انگیزه پیشرفت [۳۲] و هدفمندی^۳ [۳۶] هدفمندی^۳ [۳۶] می‌تواند یک شخصیت را مستعد مهاجرت سازد. علاوه بر این، پژوهش‌ها بر نقشی که دلبستگی در مهاجرت ایفا می‌کند نیز صحنه گذاشته‌اند [۳۷، ۳۳]. برخی یافته‌ها حاکی از آن است که سبک‌های دلبستگی ناایمن به ویژه نوع دوری‌گزين^۴، ممکن است فرد را به سمت مهاجرت سوق دهند [۳۷]. هم‌چنین، در افرادی که نیاز به خودمختاری^۵ بر نیاز به پیوندجویی^۶ غلبه دارد، قصد مهاجرت بیشتر مشاهده می‌شود [۳۲].

یکی از نظریه‌هایی که تصمیم به مهاجرت و انطباق پس از مهاجرت را در ارتباط با شخصیت و سازه‌های بنیادین آن تبیین می‌کند، نظریه ارائه شده توسط سلمان اختر^۷ است. او براساس رهیافت روابط موضوعی^۸ و نظریه‌ی تفرد-جدایی^۹ ماهلر هجرت را از زمان تصمیم‌گیری در جامعه مبدأ، تا انطباق در جامعه مقصد تبیین می‌کند [۳۸، ۳۰]. اختر با بررسی دو سازه روابط موضوعی و تحول‌یافتگی من به صورت جامعی تاریخچه زندگی فرد، کیفیت روابط و دلبستگی و کارکردهای من را در قصدمندی برای مهاجرت لحاظ می‌کند. از این منظر، انتخاب مهاجرت تحت تاثیر میزان تحول‌یافتگی من می‌تواند ماهیت انطباقی یا غیرانطباقی داشته باشد. ممکن است مهاجرت از بخش سالم و تحول یافته‌ی من نشأت گیرد؛ به این معنا که فرد به شکل سازنده‌ای برای منطبق کردن محیط با نیازهایش، تصمیم به تغییر آن بگیرد^{۱۰} [۳۰]. از سوی دیگر، ممکن است من در

¹ Openness to Experience

² Risk taking

³ Goal pursuit

⁴ Avoidant

⁵ Autonomy

⁶ Relatedness

⁷ Salman Akhtar

⁸ Object relations

⁹ Individuation-separation

¹⁰ Alloplastic

¹¹ Bad object

گیرد، مفهوم‌بندی روانی-اجتماعی اریکسون از توانایی‌های من، بستر مناسبی را برای مطالعه تعامل دنیای روانی و اجتماعی که در مهاجرت تلاقی میکنند، فراهم می‌آورد [۴۲، ۴۳].

با توجه به اینکه توانایی‌ها و کارکردهای من در بستر بازنمایی‌های روابط موضوعی شکل می‌گیرد و رشد می‌کند، در مطالعات روان‌تحلیلی مهاجرت به این دو سازه به عنوان مؤلفه‌های بنیادین شخصیت توجه ویژه‌ای مبذول می‌گردد [۴۴]. هم‌چنین پژوهش‌هایی که به مطالعه ارتباط بین دلبستگی و تحول‌یافتگی من پرداخته‌اند، نشان می‌دهند که بین کارکردهای من و دلبستگی ایمن ارتباط مثبتی وجود دارد و ایمنی دلبستگی، پیش‌بینی‌کننده قدرتمندی برای کارکردهای من است [۴۵]. تصمیم‌گیری اساساً در زمره کارکردهای من^{۱۰} است [۴۶] و تصمیم‌گیری برای مهاجرت نیز از این قاعده مستثنی نیست. در مجموع نظریه روابط موضوعی تأثیر بازنمایی‌های درونی شده افراد مهم را بر تصمیمات مهاجرت برجسته می‌کند، در حالی که نیرومندی من نقشی در مدیریت جنبه‌های روانی و عاطفی فرآیند تصمیم‌گیری ایفا می‌کند. روابط موضوعی امن و تحول‌یافتگی می‌تواند به احساس امنیت، سازگاری و تصمیم‌گیری خردمندانه در مورد مهاجرت کمک کند، در حالی که روابط موضوعی ناامن و تحول‌یافتگی من ضعیف‌تر ممکن است منجر به تمایل به فرار از محیط‌های چالش‌برانگیز یا مشکلات در مدیریت استرس‌های پس از مهاجرت شود.

بنابراین با توجه به نقشی که من در تصمیم‌گیری ایفا می‌کند و همین‌طور اهمیت روابط موضوعی به مثابه بستری که توانمندی‌های من در آن رشد می‌یابد، در پژوهش حاضر کوشش خواهیم کرد تا نقش این دو سازه را در تصمیم‌گیری برای مهاجرت از رهیافتی پویایی‌مورد مطالعه قرار دهیم.

که در مطالعه تصمیم‌گیری مهاجرت و هم‌چنین سازگاری پس از آن می‌تواند مدنظر قرار گیرد، بازنمایی‌های روابط موضوعی و کارکردهای من^۱ و میزان تحول‌یافتگی^۲ آن است.

تحول‌یافتگی من، محصول توانایی‌هایی است که طی دوره تحول، فرد بسته به میزان موفقیت در حل تعارض‌های روانی و اجتماعی، کسب کرده است [۴۰، ۳۹]. توانایی‌هایی مثل امید^۳ که از دل رابطه امن و قابل اعتماد با مراقب اولیه خلق می‌شود و برای داشتن چشم‌اندازی مثبت و ارزشمند از آینده ضروری است، اراده^۴ که به فرد قدرت می‌دهد که در عین داشتن کنترل بر روی خود، مصمم باشد و آزادانه انتخاب کند [۳۹]، هدف^۵، که به او شجاعت پیش‌بینی و حرکت به سمت هدف ارزشمند را می‌دهد؛ تا بدون بازداری، حس گناه و ترس از تنبیه شدن، روی اهدافش سرمایه‌گذاری کند، شایستگی^۶ که به فرد توان بهره‌گیری از مهارت‌ها و توانایی‌هایش را بدون ترس از شکست اعطا می‌کند؛ به او کمک می‌کند تا کار کند و در دنیای حرفه‌ای مسئولیت‌پذیر و واجد صلاحیت باشد [۴۰]، وفاداری^۷ و تعهد که او را نسبت به اجتماعش دغدغه‌مند و متعهد می‌سازد [۴۱]، عشق و مراقبت^۸ که امکان صمیمیت و برقراری رابطه پایدار را فراهم می‌کند و او را نسبت به هم‌نوعانش همدل و دلسوز می‌سازد و خرد^۹ که به او پختگی، هوشمندی و قدرت تأمل‌گری می‌بخشد شایان ذکر است، توانایی-های من در صورت‌بندی‌های متفاوت، به اشکال گوناگونی تعریف می‌شوند. با توجه به اینکه، مهاجرت، پدیده‌ای است که در بستر اجتماع و بر اثر تعامل فرد با ساختار سیاسی، اجتماعی و اقتصادی شکل می-

¹ Ego functions

² Strength

³ Hope

⁴ Will

⁵ Purpose

⁶ Competence

⁷ Fidelity

⁸ Care

⁹ Wisdom

¹⁰ Ego

روش

نوع پژوهش

پژوهش حاضر از نوع علی-مقایسه‌ای است.

آزمودنی

جامعه و نمونه

جامعه آماری مورد بررسی در این پژوهش زنان و مردان در بازه سنی ۲۰-۴۵ سال بود که تاکنون تجربه مهاجرت نداشتند و در حال حاضر ساکن ایران هستند. نمونه‌ای به حجم ۴۳۰ نفر با روش نمونه‌گیری دردسترس و به صورت آنلاین از طریق شبکه‌های اجتماعی انتخاب شدند. در گروه‌های پرتعداد شبکه‌های اجتماعی لینک پاسخگویی به پژوهش همراه با معرفی آن، به اشتراک گذاشته شد و زنان و مردانی که تاکنون تجربه مهاجرت نداشتند و در حال حاضر در ایران ساکن بودند، انتخاب شدند. از این تعداد افرادی که در دسته مهاجران قرار می‌گرفتند و یا کسانی که تجربه مهاجرت داشته ولی به ایران بازگشتند از تحلیل کنارگذاشته شدند. در نهایت ۳۷۶ نفر وارد تحلیل نهایی شدند. براساس پاسخ افراد به سوالات مربوط به قصد مهاجرت (در بخش ابزار تشریح شده‌است)، سه گروه مشخص شدند: (۱) گروهی که قصد مهاجرت دارند (۲) گروهی که قصد مهاجرت ندارند (۳) گروهی که در تصمیم‌گیری دچار تردید هستند. همچنین در گروهی که قصد مهاجرت دارند، مقایسه‌ای بین دو گروه صورت گرفت: (۱) گروهی که اقدامات عملی را برای قصد مهاجرت شروع کرده‌اند (۲) گروهی که اقدامی نداشته‌است. جنسیت، درآمد و تحصیلات در زمره ملاک‌های ورود نبودند اما در تحلیل داده‌ها به عنوان متغیر هم‌پراش وارد تحلیل کوواریانس شدند.

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، در گروهی که قصد مهاجرت ندارد، میانگین سن شرکت‌کنندگان ۳۴/۸ با انحراف معیار ۶/۹۷ بود. ۶۵ درصد از زنان و ۳۵ درصد از مردان تشکیل می‌دادند. ۴۳ درصد دارای مدرک فوق لیسانس، ۳۰ درصد مدرک لیسانس،

۱۶ درصد دکتری و ۱۱ درصد بدون مدرک دانشگاهی بودند. در گروهی که قصد مهاجرت دارند، میانگین سن شرکت‌کنندگان ۳۱/۵ با انحراف معیار ۶/۲۶ بود. ۵۷ درصد از زنان و ۴۳ درصد از مردان تشکیل می‌دادند. ۵۱ درصد دارای مدرک فوق لیسانس، ۲۶ درصد مدرک لیسانس، ۱۹ درصد دکتری و ۳/۵ درصد بدون مدرک دانشگاهی بودند. در گروهی که تصمیم نگرفته‌است، میانگین سن شرکت‌کنندگان ۳۴/۰۹ با انحراف معیار ۶/۳۱ بود. ۶۷ درصد از زنان و ۳۳ درصد از مردان تشکیل می‌دادند. ۴۱ درصد دارای مدرک فوق لیسانس، ۲۷ درصد مدرک لیسانس، ۲۷ درصد دکتری و ۶ درصد بدون مدرک دانشگاهی بودند.

ابزارهای پژوهش

میل مهاجرت:

قصد مهاجرت: قصد مهاجرت بدین صورت مورد

پرسش قرار گرفت: لطفا گزینه‌ای را که بیشتر از همه

منطبق بر وضعیت فعلی شماست انتخاب کنید

• اصلا قصد مهاجرت ندارم.

• قصد مهاجرت دارم.

• دچار تردید هستم و هنوز تصمیم نگرفته‌ام.

• سایر (وضعیت خود را شرح دهید)

اقدام به مهاجرت: شرکت‌کنندگانی که در سوال

قبلی، گزینه قصد مهاجرت دارم را انتخاب

کردند، سوال تکمیلی «آیا تاکنون برای مهاجرت

خود اقدام کرده‌اید؟ بله-خیر» پرسیده شد.

سیاهه روانی- اجتماعی نیرومندی من^۱

این پرسشنامه بر اساس نظریه اریکسون توسط مارکستروم و مارشال [۴۰، ۳۹] ساخته شده است.

پاسخ دهی بر اساس مقیاس لیکرت از ۵ (کاملا

موافقم) تا ۱ (کاملا مخالفم) صورت گرفته است و

شامل ۶۴ سوال و ۸ خرده مقیاس امید، خرد، هدف،

خواسته، شایستگی، مراقبت، عشق و تعهد است.

¹ Psychosocial inventory of Ego strength (PIES)

جدول ۱. اطلاعات توصیفی آزمودنی‌ها

میانگین	انحراف معیار	قصد ماندن		قصد هجرت		میانگین	انحراف معیار
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار		
سن	۳۴۸	۶۰۸	۶۰۱۵	۳۱۰۹	۳۴۰۹	۶۰۳۱	۶۰۳۱
درآمد (میلیون تومان)	۷،۳۶۰	۶۰۸	۶۰۱۵	۵،۴۶۶	۷،۰۴۱	۵،۵۵۶	۵،۵۵۶
تحصیلات							
بدون تحصیلات دانشگاهی	۱۱	۱۰۰۸	۵	۳۰۵	۸	۶	درصد
لیسانس	۳۱	۳۰۰۴	۳۷	۲۶۰۲	۳۶	۲۷۰۱	درصد
فوق لیسانس	۴۴	۴۳۰۱	۷۲	۵۱۰۱	۵۴	۴۰۰۶	درصد
دکتری	۱۶	۱۵۰۷	۲۷	۱۹۰۱	۳۵	۲۶۰۳	درصد
جنسیت							
زن	۶۶	۶۴۰۷	۸۱	۵۷۰۴	۹۰	۶۷۰۷	درصد
مرد	۳۶	۳۵۰۳	۶۰	۴۲۰۶	۴۳	۳۲۰۳	درصد

در پژوهش حاضر از نسخه استاندارد شده فارسی [۴۸] که اعتبار و روایی مطلوبی دارد، استفاده شده است. در این پژوهش، آلفای کرونباخ کل مقیاس ۰/۸۵ و برای خرده مقیاس‌های بیگانگی، دلبستگی ناایمن، بی‌کفایتی اجتماعی و خودمحوری به ترتیب ۰/۷۰، ۰/۷۰، ۰/۶۹ و ۰/۷۴ است.

شیوه انجام پژوهش توزیع پرسشنامه به صورت آنلاین و از طریق سایت پرسلاین صورت گرفت. از طریق شبکه‌های اجتماعی مثل واتساپ، اینستاگرام و لینکدین، لینک پاسخگویی به پرسشنامه فراهم آمد. از افراد در سنین ۲۰-۴۵ سال که تاکنون مهاجرت نکرده‌اند و هم اکنون در ایران ساکن هستند، برای شرکت در پژوهش دعوت شد. لینک پاسخگویی به همراه معرفی پژوهش در گروه‌های اجتماعی با تعداد بالای اعضا به اشتراک گذاشته شد.

پس از پرسش از عوامل جمعیت‌شناختی (جنسیت، سن، متوسط درآمد، تحصیلات)، از شرکت‌کنندگان خواسته شد بین ۴ وضعیت (اصلاً قصد مهاجرت ندارم - قصد مهاجرت دارم - مطمئن نیستم، هنوز به تصمیمی نرسیده‌ام - سایر) گزینه‌ای که بیش از همه

مارکستروم و مارشال اعتبار و روایی این پرسشنامه را مورد بررسی قرار دادند و روایی صوری، محتوا و سازه این پرسشنامه را تایید و همچنین ضریب آلفای کرونباخ آن را ۰/۶۸ گزارش کرده‌اند. الطافی آن را به فارسی ترجمه کرده و در ایران هنجاریابی کرده است. اعتبار از طریق آلفای کرونباخ در نمونه ایرانی ۰/۹۱ گزارش شده است [۴۶]. در پژوهش حاضر آلفای کل مقیاس ۰/۹۲ به دست آمد و آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌ها به این شرح است: امید (۰/۶۷)، خرد (۰/۶۸)، هدف (۰/۷۹)، خواسته (۰/۷۰)، شایستگی (۰/۷۸)، مراقبت (۰/۷۴)، عشق (۰/۵۲)، تعهد (۰/۶۵).

مقیاس روابط موضوعی بل^۱ دارای ۴۵ سوال با پاسخ‌دهی به صورت درست/نادرست است که بازنمایی‌های روابط موضوعی را در قالب ۴ خرده مقیاس بیگانگی^۲، دلبستگی نا-ایمن^۳، بی‌کفایتی اجتماعی^۴ و خودمحوری^۵ می‌سنجد [۴۷].

¹ Bell object relation inventory (BORI)

² Alienation (ALN)

³ Insecure attachment (IA)

⁴ Social incompetency (SI)

⁵ Ego-centricity (EGC)

مفروضه های آن مورد بررسی قرار گرفت. جهت بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها چولگی و کشیدگی داده ها مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد چولگی و کشیدگی متغیرها بین (۱ و -۱) است و شرط نرمال بودن برقرار است. جهت سنجش برابری واریانس های خطای متغیرها از آزمون لوین استفاده شد. نتایج آزمون لون نشان داد، سطح معناداری آماره F بزرگتر از ۰/۰۱ است در نتیجه فرض همسانی واریانس خطای متغیرها بین گروهها برقرار است. همچنین از آزمون ام.باکس جهت بررسی یکسانی ماتریس واریانس-کواریانس استفاده شد. نتایج آزمون باکس حکایت از برقراری این پیش فرض داشت (۱/۹۶ $F=۰/۳۳$ M box= $p>۰/۰۵$). نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیری (مانکوا) نشان داد که بین ۳ گروه در ترکیب خطی متغیرها تفاوت معنادار مشاهده می‌شود (لامبدای ویلکز = $۰/۹۶$ $F=۳/۹۵$ $p<۰/۰۱$). نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که این اثر در رابطه با کدام متغیرها معنادار است. برای مشاهده تفاوت‌ها بین زوج گروه‌ها، از آزمون بونفرونی استفاده شد (جدول ۵). نتایج آزمون بونفرونی نشان داد، تحول‌یافتگی من در گروهی که قصد مهاجرت ندارد نسبت به گروهی که قصد دارد ($IJ=۰/۴۲۸$ $P<۰/۰۱$) و گروهی که تردید دارد ($IJ=۰/۴۵۲$ $P<۰/۰۱$) نمره بالاتری دارد. همچنین در بازنمایی‌های روابط موضوعی، نتایج نشان داد که گروهی که قصد مهاجرت ندارد در مقایسه با گروه قصدمند ($IJ=-۰/۳۲۶$ $P<۰/۰۵$) در نمره کلی روابط موضوعی نمره پایین‌تری دارد و از کیفیت بالاتر روابط موضوعی برخوردار است. در گروه‌های دیگر تفاوت معناداری مشاهده نشد.

با وضعیت آنها منطبق است انتخاب کنند. افرادی که گزینه قصد مهاجرت دارم را انتخاب کردند به سوال تکمیلی «آیا تاکنون برای مهاجرت خود اقدام کرده-اید؟ اقداماتی چون یادگیری زبان، ثبت درخواست برای دانشگاه یا شغل، درخواست ویزا، مصاحبه سفارت)» پاسخ دادند.

افرادی که گزینه سایر را انتخاب کردند از آنان خواسته شد توضیح مختصری در خصوص وضعیت خود ارائه دهند. عمده این افراد یا هم‌اکنون مهاجرت کرده بودند یا جز افرادی بودند که در گذشته مهاجرت کرده و هم‌اکنون به ایران برگشته‌اند. با توجه به این که وضعیت انتخابی این افراد با هدف پژوهش منطبق نبود، از تحلیل کنار گذشته شدند.

شیوه تحلیل داده‌ها

برای تجزیه و تحلیل اطلاعات در این پژوهش از محاسبه شاخص‌های آمار توصیفی، همچون میانگین و انحراف استاندارد برای ارائه اطلاعات توصیفی پژوهش استفاده شد و برای آزمون فرضیه‌های پژوهشی از آزمون تحلیل کوواریانس و تحلیل واریانس چند متغیری استفاده گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نسخه ۲۲ نرم‌افزار اس. پی. اس. اس استفاده گردید.

نتایج

به منظور مقایسه ۳ گروه (قصد مهاجرت ندارد- قصد مهاجرت دارد- دچار تردید است) در متغیرهای روابط موضوعی و تحول‌یافتگی من و به منظور کنترل متوسط درآمد، جنسیت و تحصیلات از آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیری استفاده شد. با توجه به همبستگی تحول‌یافتگی من با روابط موضوعی، ترکیب خطی این دو مقیاس از طریق آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیری مورد بررسی قرار گرفت.

پیش از آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیری، ابتدا

جدول ۲. شاخص‌های توصیفی پژوهش

گروه‌ها					
قصدهای مهاجرت ندارد		قصدهای مهاجرت دارد		در تصمیم‌گیری مردد است	
متغیرها	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین
تحول‌یافتگی من	۲۴۶/۰۴	۲۹/۰۰	۲۳۳/۲۲	۲۸/۴۶	۲۳۲/۸
بازنمایی‌های روابط موضوعی	۱۳/۵۴	۶/۹۶	۱۵/۱۸	۷/۳۸	۱۳/۹۷

جدول ۳. بررسی اثرات بین آزمودنی‌ها در گروه ۳

منابع	متغیر وابسته	SS	df	MS	F	معنی داری	مجذور اتا
گروه	تحول‌یافتگی من	۱۳/۸۰	۲	۶/۹۰	۷/۳۲	۰/۰۰۱	۰/۰۳۹
	روابط موضوعی	۶/۲۱	۲	۳/۱۰	۳/۲۳	۰/۰۴	۰/۰۱۷

های تحول‌یافتگی من مؤلفه‌های امید، عشق، وفاداری، خواسته و خرد در گروهی که قصد مهاجرت ندارند، نسبت به گروه قصدمند نمره بالاتری دارد. همچنین میان دو گروه مردد و گروهی که قصد ندارد، مؤلفه‌های امید، وفاداری و عشق و خواسته به طور معناداری متفاوت است. گروهی که قصد ندارد در این مؤلفه‌ها نمرات بالاتری به خود اختصاص داده است.

همچنین، با توجه به همبستگی بالای خرده‌مقیاس‌ها، امکان استفاده از آزمون مانکوا فراهم نبود. بنابراین برای مقایسه هر خرده‌مقیاس در سه گروه با کنترل متوسط درآمد، جنسیت، تحصیلات از آزمون تحلیل کواریانس تک‌متغیره استفاده شد. نتایج در جدول ۴ گزارش شده است. همانطور که جدول ۵ نشان می‌دهد، در خرده‌مقیاس

جدول ۴. نتایج آزمون آنکوا برای خرده‌مقیاس‌های BORI و PIES

متغیر	SS	df	MS	F	معنی داری	مجذور اتا
امید	۱۸/۹۷	۲	۹/۴۸	۹/۹۱	۰/۰۰۰	۰/۰۵۲
وفاداری (تعهد)	۱۳/۰۵	۲	۶/۵۲	۶/۷۷	۰/۰۰۱	۰/۰۳۶
عشق	۱۴/۸۸	۲	۷/۴۴	۷/۷۹	۰/۰۰۰	۰/۰۴۱
مراقبت	۲/۱۲	۲	۱/۰۶	۱/۰۶	۰/۳۴	۰/۰۰۶
خرد	۶/۵۷	۲	۳/۲۸	۳/۳۸	۰/۰۳۵	۰/۰۱۸
هدف	۴/۷۵	۲	۲/۳۷	۲/۴۷	۰/۰۸۶	۰/۰۱۳
کفایت و شایستگی	۳/۰۴	۲	۱/۵۲	۱/۶۰	۰/۲۰	۰/۰۰۹
اراده	۹/۸۶	۲	۴/۹۳	۵/۱۶	۰/۰۰۶	۰/۰۲۸
بیگانگی	۱۰/۳۳	۲	۵/۱۶	۵/۴۴	۰/۰۰۵	۰/۰۲۹
دلبستگی نایمن	۳/۸۸	۲	۱/۹۴	۱/۹۹	۰/۱۴	۰/۰۱۱
بی‌کفایتی اجتماعی	۲/۱۹	۲	۱/۰۹	۱/۱۲	۰/۳۳	۰/۰۰۶
خودمحوری	۸/۷۲	۲	۴/۳۶	۴/۴۷	۰/۰۱۲	۰/۰۲۴

با هیچ یک از گروه‌ها تفاوتی یافت نشد. لازم به ذکر است که بین گروه مردد و گروه قصدمند در هیچ یک از متغیرها تفاوتی مشاهده نشد.

در رابطه با ابعاد روابط موضوعی، مؤلفه‌های بیگانگی و خودمحوری در گروه بدون قصد نسبت به گروه قصدمند نمره پایین‌تری دارد. در این رابطه بین گروه مردد

جدول ۵. نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی برای بررسی تفاوت ۳ گروه در خرده‌مقیاس‌ها

متغیر وابسته	گروه ۱	گروه ۲	میانگین تفاوت‌ها	خطای استاندارد	سطح معناداری
امید	بدون قصد	قصد	۰/۵۰۲	۰/۱۲۹	۰/۰۰۰
		تردید	۰/۵۳۰	۰/۱۳۱	۰/۰۰۰
وفاداری	بدون قصد	قصد	۰/۴۵۶	۰/۱۳۰	۰/۰۰۱
		تردید	۰/۳۸۷	۰/۱۳۲	۰/۰۱۱
عشق	بدون قصد	قصد	۰/۴۴۸	۰/۱۲۹	۰/۰۰۲
		تردید	۰/۴۶۶	۰/۱۳۱	۰/۰۰۱
خرد	بدون قصد	قصد	۰/۳۱۶	۰/۱۳۰	۰/۰۴۷
		تردید	۰/۲۸۸	۰/۱۳۲	۰/۰۹۱
اراده	بدون قصد	قصد	۰/۳۹۵	۰/۱۲۹	۰/۰۰۷
		تردید	۰/۳۳۸	۰/۱۳۱	۰/۰۳۱
بیگانگی	بدون قصد	قصد	-۰/۴۱۹	۰/۱۲۹	۰/۰۰۴
		تردید	-۰/۱۸۷	۰/۱۳۱	۰/۴۶۴
خودمحوری	بدون قصد	قصد	-۰/۳۹۰	۰/۱۳۱	۰/۰۰۹
		تردید	-۰/۲۱۸	۰/۱۳۳	۰/۳۰۷

بررسی تفاوت‌های بین دو گروه در خرده‌مقیاس‌ها نشان داد، مؤلفه‌های خرد ($F=۶/۵۶$ ، $P<۰/۰۱$)، هدف ($F=۵/۶۸$ ، $P<۰/۰۱$) و کفایت ($F=۸/۵۴$ ، $P<۰/۰۱$) و مؤلفه‌های بیگانگی ($F=۸/۷۶$ ، $p<۰/۰۱$) و بی‌کفایتی اجتماعی تفاوت معنادار است. مقایسه میانگین و انحراف استاندارد دو گروه در این خرده‌مقیاس‌ها نشان داد که گروهی که برای قصد خود اقدام کرده است نمرات بالاتری در خرده‌مقیاس‌های خرد، هدف و کفایت و نمرات پایین‌تری در بیگانگی و بی‌کفایتی اجتماعی کسب کرده است.

در آخر، به منظور مقایسه دو گروهی که برای مهاجرت اقدام کرده‌اند و گروهی که اقدام نکرده‌اند، در تحول یافتگی من و بازنمایی‌های روابط موضوعی از آزمون تحلیل کواریانس چند متغیری استفاده شد. پس از برقراری شرط همسانی واریانس‌های خطا از طریق آزمون لون و همگنی ماتریس واریانس کواریانس ($\text{box}=۲/۲۱$ ، $F=۰/۷۳$ ، $P>۰/۰۵$)، از آزمون چند متغیره استفاده شد. نتایج تحلیل کواریانس چند متغیره نشان داد (جدول ۶) تفاوت دو گروه در تحول یافتگی من و روابط موضوعی معنادار است ($F=۰/۹۶$ ، لامبدای ویلکز $F=۳/۲۰$ ، $P<۰/۰۵$).

جدول ۶. شاخص های توصیفی BORI و PIES در گروه های اقدام/بدون اقدام

گروه ها				
اقدام کرده است(۹۱ نفر)		اقدام نکرده است(۵۰)		
متغیرها	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
تحول یافتگی من	۲۳۶/۲۰	۳۰/۱۹	۲۲۳/۸۶	۲۷/۷۳
نمره کلی بازنمایی های روابط موضوعی	۱۳/۶۷	۶/۴۹	۱۶/۲۰	۶/۲۴

جدول ۷. بررسی اثرات بین آزمودنی ها در ۲ گروه

متغیر	F	معنی داری	مجذور اتا
تحول یافتگی من	۵/۸۲	۰/۰۱	۰/۰۴۰
خرد	۶/۹۶	۰/۰۰۹	۰/۰۴۸
هدف	۴/۶۴	۰/۰۲	۰/۰۳۳
کفایت	۱۰/۰۸	۰/۰۰۲	۰/۰۶۸
روابط موضوعی	۴/۸۰	۰/۰۴	۰/۰۲۹
بیگانگی	۸/۳۸	۰/۰۰۴	۰/۰۵۷
بی کفایتی اجتماعی	۵/۲۴	۰/۰۲	۰/۰۳۷

بحث و نتیجه‌گیری

این یافته‌ها گواه آن است که اگرچه متغیرهای اجتماعی و اقتصادی می‌توانند زمینه‌ساز مهاجرت شوند اما نمی‌توان از نقش مؤلفه‌های روان‌شناختی و سازه‌های بنیادین شخصیت در مبحث مهاجرت غفلت کرد. تفاوت‌های مشاهده شده در مؤلفه‌های تحول‌یافتگی من و روابط موضوعی بین افرادی که قصد ماندن در ایران دارند و افرادی که قصد کرده‌اند هجرت کنند، بینش‌هایی را در مورد پویایی روان‌شناختی زیربنای تصمیم‌های مهاجرت ارائه می‌دهد. در ادامه به نقش مؤلفه‌های نیرومندی من در تصمیم‌گیری مهاجرت می‌پردازیم.

یافته‌ها نشان داد که افرادی که قصد ماندن در ایران دارند در مؤلفه‌های امید، عشق و وفاداری نمرات بالاتری کسب می‌کنند و در مجموع از ایمنی بالاتری در روابط موضوعی برخوردار هستند. در تبیین بالاتر بودن مؤلفه امید در گروهی که قصد مهاجرت ندارند، می‌توان گفت این خصیصه به فرد کمک می‌کند فارغ از دشواری‌هایی که در حال حاضر ادراک می‌کند، چشم‌اندازی مثبت به آینده داشته باشد. در همین راستا یافته‌های پژوهشی نشان می‌دهد که تصاویر ذهنی معطوف به آینده، نقش موثری در تصمیم‌گیری برای مهاجرت ایفا می‌کند [۲۷]. خصیصه امید که از دل رابطه امن و قابل اعتماد با مراقب زاده می‌شود، منجر به شکل‌گیری تصاویری مثبت از آینده می‌گردد [۴۰، ۳۹]. این نگاه مثبت ممکن است لزوماً با واقعیت منطبق نباشد اما خوش‌بینی به بهتر شدن اوضاع زیست موجب می‌شود فرد با رنج‌های فعلی منطبق شود. همچنین این افراد در مؤلفه وفاداری نمره بالاتری را به خود اختصاص دادند. طبق صورت-بندی اریکسون وفاداری یا تعهد، خصیصه‌ای است که فرد در خلال هویت‌یابی به آن نائل می‌شود [۴۲]. وفاداری در زمره توانمندی‌هایی است که در آن زمینه

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش تحول‌یافتگی من و بازنمایی‌های روابط موضوعی در تصمیم به مهاجرت بود. به همین منظور ۳ گروه از افراد مورد مقایسه قرار گرفتند: گروهی که قصد مهاجرت ندارد، گروهی که دچار تردید است و هنوز تصمیمی برای مهاجرت نگرفته است و گروهی که قصد مهاجرت دارد. هم-چنین در گروهی که قصد مهاجرت دارد مقایسه‌ای بین افرادی که اقدام برای مهاجرت را شروع کرده‌اند و گروهی که اقدام نداشته‌اند صورت گرفت. با توجه به نقش وضعیت اقتصادی و اجتماعی بر قصد مهاجرت، متغیرهای جنسیت، متوسط درآمد و تحصیلات در میزان تمایل و قصدمندی مهاجرت به عنوان متغیرهای همپراش وارد تحلیل کوواریانس شدند. نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیری نشان داد بین دو گروهی که قصد مهاجرت دارد و قصد مهاجرت ندارد، در تحول‌یافتگی من و بازنمایی‌های روابط موضوعی، تفاوت معنادار است؛ گروهی که قصد مهاجرت ندارد در تحول‌یافتگی من نمره بالاتر کسب کرده‌است. این تفاوت به طور مشخص در مؤلفه‌های عشق، امید، خواسته، خرد و وفاداری دیده می‌شود. همچنین این گروه در مؤلفه‌های بیگانگی و خود محوری روابط موضوعی نمره پایین‌تری به دست آورده‌است. علاوه بر این، تحلیل داده‌ها در سطح خرده مقیاس‌های تحول‌یافتگی من نشان داد که امید، عشق، وفاداری، خرد و خواسته در تصمیم فرد برای ماندن در کشور، نقش ایفا می‌کند. این یافته‌ها با پژوهش‌هایی که از نقش شخصیت و ابعاد بنیادین آن در تصمیم به مهاجرت حمایت کرده‌اند، همسو است [۳۳، ۳۲، ۳۱، ۳۰، ۱۷، ۱۳].

می‌توان به مطالعاتی اشاره کرد که ارتباط سبک دلبستگی را با قصد مهاجرت مطالعه کرده‌اند. به گزارش این پژوهش‌ها سبک دلبستگی دوری‌گزین با میزان تمایل به مهاجرت ارتباط مثبت دارد [۳۳]. با توجه به ارتباط مثبت سبک دلبستگی دوری‌گزین با ابعاد بی‌کفایتی اجتماعی، بیگانگی و خودمحوری روابط موضوعی [۵۱]، می‌توان به این نتیجه رسید که برخی از گونه‌های مهاجرت را می‌توان به‌مثابه فرار از موضوع ناکام‌کننده و آزاردهنده دانست؛ یا به تعبیر اختر، گویی پرخاشگری و قهر معطوف به موضوع بد فرد را به سوی هجرت می‌کشاند. با این حال لازم است در اعمال چنین تفسیری جانب احتیاط را رعایت کرد. نمره بسیار بالا در این خرده‌مقیاس، جنبه آسیب‌شناختی دارد و به ندرت ممکن است در جمعیت غیر بالینی این نمره بالا باشد [۵۱، ۴۸]. نمره بالاتر در گروهی که قصد مهاجرت دارند، لزوماً به این معنا نیست که این افراد به شکل آسیب‌شناختی در این خرده‌مقیاس نمرات بالایی دریافت می‌کنند؛ مقایسه میانگین‌ها نیز نشان می‌دهد در این گروه نمرات به شکل ناهنجاری بالا نبوده است بلکه از گروهی که قصد مهاجرت ندارند، نمره بالاتری کسب کرده‌اند. نمرات میانه این خرده‌مقیاس می‌تواند به این معنا باشد که در فرد گرایش بیشتری به سمت خودمختاری تا پیوند جویی دیده می‌شود؛ بدین معنا که ممکن است راحت‌تر بتواند از علقه‌ها و پیوندهایش جدا شود و تن به پذیرش سوگ‌های ناشی از مهاجرت دهد.

تفاوت دیگری که بین دو گروه قصدمند/ بدون قصد دیده می‌شود، در خصیصه‌های اراده و خرد است. البته شایان توجه است که اندازه اثر این دو مؤلفه در قیاس با مؤلفه‌های عشق، امید و وفاداری کمتر است. خصیصه اراده به فرد قدرت می‌دهد تا در انتخاب-

اجتماعی بسیار پررنگ است و فرد را به یک عضو فعال و کنشگر در جامعه بدل می‌سازد. به عبارتی، چنین خصیصه‌ای، فرد را نسبت به اجتماعش دغدغه‌مند و متهد می‌سازد [۴۳]. طبق یافته‌های این پژوهش به نظر می‌رسد، خصلت وفاداری با دلبستگی به اجتماع و سرزمین پیوند نزدیکی دارد. بنابراین افرادی که این خصیصه در آنها قدرت بیشتری دارد، احتمال دارد کمتر به مهاجرت گرایش پیدا کنند. این یافته با پژوهش‌هایی که بر ارتباط بین هویت و غرور ملی با قصد مهاجرت صحنه می‌گذارند، همسو است [۵۰].

همچنین مؤلفه عشق به‌عنوان یک خصیصه همبسته با وفاداری، در گروهی که قصد مهاجرت ندارد نمره بالاتری به خود اختصاص داده است. چنین یافته‌ای هم‌خوان با پژوهش‌هایی است که تمایل به مهاجرت را در افرادی که نیاز به پیوندجویی بر نیاز به خودمختاری و پیشرفت اولویت دارد، کمتر گزارش کرده‌اند [۳۶]. با توجه به این که کارکردهای من در بستر روابط موضوعی شکل می‌گیرد و رشد می‌یابد، بالاتر بودن این مؤلفه‌ها با ایمنی بالاتر روابط موضوعی همراه است؛ امری که در یافته‌های این پژوهش نیز تأیید می‌شود. در همین راستا، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که افرادی که قصد مهاجرت ندارند در ابعاد بیگانگی و خودمحوری روابط موضوعی نمرات کمتری کسب کرده‌اند. خرده‌مقیاس‌های بیگانگی و خودمحوری، نشانگر فقدان اعتماد بنیادین در روابط، ناتوانی در نزدیکی و ناامیدی از برقراری رابطه پایدار و صمیمی است. نمرات بالای بیگانگی به این معناست که فرد باور دارد نمی‌تواند دنیای درونی خود را با کسی به اشتراک بگذارد و صمیمیت را تجربه کند؛ او باور دارد دیگران او را سرخورده خواهند کرد و نمی‌توانند نیازهایش را ارضا کنند [۵۱]. در تأیید این یافته

مبدل کنند و به‌نوعی در وضعیت تعلیق به سر می‌برند. همچنین بین این گروه و گروهی که قصد مهاجرت دارد در هیچ متغیری تفاوت معناداری دیده نشد. به نظر می‌رسد، مؤلفه‌های روابط موضوعی و تحول‌یافتگی من نمی‌تواند این گروه را از افرادی که تصمیم به مهاجرت گرفته‌اند متمایز کند و عوامل روان‌شناختی و اجتماعی دیگری لازم است در ارتباط با این افراد مورد بررسی قرار گیرد. یک دلیل دیگر می‌تواند این باشد که تمایز دقیقی بین گروهی که قصد مهاجرت دارد؛ اما اقدامی برای آن صورت نداده است با گروهی که تردید دارد و هنوز تصمیم مشخصی نگرفته است، نمی‌توان قائل شد. ممکن است تعداد زیادی از افرادی که اعلام می‌کنند قصد مهاجرت دارند، در سودای مهاجرت به سر ببرند و هیچ‌گاه هیچ اقدامی ترتیب ندهند.

هدف دیگر پژوهش حاضر، مقایسه دو گروه اقدام/بدون اقدام در گروهی که قصد مهاجرت دارند بود. همان‌طور که جداول ۵ و ۶ نشان می‌دهد، گروهی که اقدام کرده است نمرات بالاتری در تحول‌یافتگی من و به‌طور مشخص در مؤلفه‌های خرد، هدف و کفایت کسب کرده‌اند. نکته جالب توجه این است که دو مؤلفه هدف و کفایت با کنش وری در ارتباط است [۴۳، ۳۹]. طبق نظریه آریکسون هدف در مرحله ابتکار در مقابل حس گناه شکل می‌گیرد و فرد را قادر می‌سازد تا اهداف واقع‌بینانه‌ای خلق کند و در عین حال برای رسیدن به اهدافش تلاش کند. نقطه مقابل هدف بازداری و ترس است به این معنا که فرد در راه رسیدن به اهدافش، مردد است و از شکست و موفقیت هراس دارد. در مرحله بعد که مرحله تولید در مقابل احساس حقارت است، فرد در صورت حل موفقیت‌آمیز تعارض‌های این مرحله واجد کفایت می‌شود. چنین فردی نسبت به مهارت‌ها و دانشش ارزیابی واقع‌بینانه دارد و از این که بخواهد از آنها استفاده کند، هراسی ندارد. در مقابل فردی که به طور

هایش احساس آزادی داشته باشد و استقلال و خودمختاری را تجربه کند، تا عاملیت و تأثیرگذاری خود را در جریان زندگی ادراک کند [۳۹]. یک تفسیر می‌تواند این باشد که این افراد با ادراک کنترل درونی، کمتر احتمال دارد که با تغییر محیط بیرون سعی در سازش داشته باشد؛ این افراد با بهره‌مندی از شیوه انطباقی درون دگرساز ممکن است به سازش-یافتگی برسند. از منظر پویایی، تحول‌یافتگی من با راهکارهای سازگاری مؤثر در ارتباط است. مجموعه توانمندی‌های من فرد را در برابر شرایط فشارزای بیرونی تاب‌آور می‌سازد و به او امکان مواجهه مناسب‌تر با چالش‌های بیرونی می‌دهد. از نگاه سلیمان اختر، در مهاجرت شیوه سازگاری فرد آلوپلاستیک^۱ یا برون دگرساز است [۵۲، ۳۰]. این گفته بدان معناست که فرد تصمیم می‌گیرد شرایط بیرونی را به خود نزدیک‌تر سازد و به این شیوه فرد به سازش‌یافتگی نائل می‌گردد. بنابراین، نمی‌توان مدعی شد که افرادی که مهاجرت می‌کنند، از تحول‌یافتگی و تاب‌آوری پایین‌تری برخوردار هستند؛ در واقع نوع راه مقابله‌ای آنان متفاوت است [۳۰].

دیگر یافته پژوهش در خصوص مقایسه بین‌گروهی افرادی که هنوز تصمیم نگرفته‌اند با گروهی که قصد مهاجرت ندارند، نشانگر تفاوت در میزان تحول‌یافتگی من بود. این تفاوت در مؤلفه‌های امید، عشق و خرد قابل‌مشاهده است. به این معنا که افرادی که قصد مهاجرت ندارند نسبت به افرادی که نسبت به مهاجرت تردید دارند، افراد امیدوارتری هستند. شاید بتوان گفت، این افراد لزوماً چشم‌انداز مثبتی به آینده ندارند به همین دلیل جز افرادی هستند که به مهاجرت فکر می‌کنند با این حال هنوز به مرحله‌ای نرسیده‌اند که فکر خود را به تصمیم برای مهاجرت

¹ Alloplastic

بین این دو گروه نشان از آن دارد که افرادی که متناسب با قصد خود اقداماتی را ترتیب می‌دهند، از تحول‌یافتگی من و روابط موضوعی پخته‌تری برخوردارند. افراد آرزومند مهاجرت ممکن است در عمل هیچ اقدامی برای آرزوی خود نداشته باشند. نکته‌ای که لازم است مدنظر قرار گیرد این است که بخش بزرگی از افرادی که عنوان می‌کنند قصد مهاجرت دارند ممکن است بیشتر آرزوی مهاجرت داشته باشند و در عمل هیچگاه اقدامی برای رفتن ترتیب ندهند. در پژوهش حاضر امکان کنترل این مسأله فراهم نبود. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی مقایسه‌ای بین افرادی که قصد مهاجرت ندارند و قصد مهاجرت دارند با افراد مهاجر صورت گیرد تا نقش تحول‌یافتگی من و روابط موضوعی در مهاجرت شفاف‌تر گردد.

در مجموع نتایج این پژوهش بیانگر آن است که همسو با صورت‌بندی‌های روانکاوانه و مطالعات اخیر [۳۰، ۳۳، ۳۸] تحول‌یافتگی من و بازنمایی‌های روابط موضوعی می‌تواند در امر مهاجرت نقش ایفا کند. به طور خلاصه، نظریه روابط موضوعی تأثیر بازنمایی‌های درونی شده را بر تصمیمات مهاجرت برجسته می‌کند، در حالی که تحول‌یافتگی من که در بستر روابط موضوعی و در ماتریس ارتباطی شکل می‌گیرد، نقش مهمی در مدیریت جنبه‌های روانی و عاطفی فرآیند تصمیم‌گیری ایفا می‌کند. روابط موضوعی مثبت و نیرومندی و تحول‌یافتگی من می‌تواند به احساس امنیت، سازگاری و تصمیم‌گیری متفکرانه در مورد مهاجرت کمک کند، در حالی که روابط موضوعی نایمن و نیرومندی پایین‌تر من ممکن است منجر به تمایل به فرار از محیط‌های چالش‌برانگیز یا مشکلات در مدیریت استرس‌های مهاجرت شود. به همین دلیل بررسی این سازه‌ها در سازگاری

موفقیت‌آمیز این مرحله را پشت سر نمی‌گذارد، اعتمادش به خود متزلزل بوده و نمی‌تواند ارزیابی دقیق و واقع‌بینانه‌ای از توانایی‌هایش داشته باشد [۳۹]. همچنین خصلت خرد به‌عنوان آخرین توانایی که من کسب می‌کند، از دو منظر قابل‌توجه است: نخست آنکه، خرد فرد را قادر به پذیرش گذشته می‌کند که بتواند اشتباهاتش را ببیند و بپذیرد. چنین فردی ترس از اشتباه‌کردن و شکست-خوردن ندارد. دوم آنکه، خرد به فرد توان و شجاعت مواجهه با آینده نامعلوم را می‌دهد و به‌نوعی او را برای تحمل ابهام آماده می‌سازد [۴۰]. در راستای تبیین قوی‌تر بودن این خصلت‌ها در افرادی که اقدام کرده‌اند می‌توان گفت، اقدام برای مهاجرت فرایند دشواری است؛ فرایند یادگیری زبان، مکاتبه با استادان و کارفرمایان برای دریافت پذیرش تحصیلی و شغلی، فرایند مصاحبه در سفارت و اخذ ویزا، همگی در زمره فعالیت‌هایی است که فرد را در معرض شکست قرار می‌دهد. چنانچه فرد ارزیابی واقع‌بینانه‌ای از توانایی‌ها و مهارت‌هایش نداشته باشد و ترس از شکست به او اجازه پیش‌روی ندهد، ممکن است نتواند اقدامات لازم را برای مهاجرت ترتیب داده و صرفاً یک فرد آرزومند باقی بماند. علاوه بر این، مهاجرت فرد را از نقطه امن خارج می‌کند و یک آینده با احتمالات بی‌شمار پیش روی او قرار می‌دهد. خرد به‌مثابه خصیصه‌ای که به فرد قدرت مواجهه با امور غیرمنتظره و همین‌طور پذیرش اشتباهات را می‌دهد، در این میان نقش مؤثری ایفا می‌کند. با توجه به پایین‌تر بودن نمره این توانایی در افرادی که اقدام برای مهاجرت نداشته‌اند، می‌توان گفت یک عامل بازدارنده، ترس از ناشناخته-بودن فرایند مهاجرت و عدم تحمل ابهام است.

علاوه بر این، یافته‌ها نشان داد افرادی که برای مهاجرت اقدام کرده‌اند در مؤلفه‌های بیگانگی و بی-کفایتی اجتماعی نمرات پایین‌تری کسب می‌کنند و ایمنی روابط موضوعی در آنها بالاتر است. مقایسه میزان تحول‌یافتگی من و بازنمایی روابط موضوعی

برای اکتشاف فرایندی که افراد برای تصمیم‌گیری مهاجرت و سپس اقدام طی می‌کنند استفاده کرد.

همچنین با توجه به اینکه مهاجرت فرایندی است که در طول زمان اتفاق می‌افتد، بهره‌گیری از روش‌های مطالعاتی طولی می‌تواند در شناخت مسیر مهاجرت کمک شایانی بکند؛ با توجه به هزینه بر و دشوار بودن انجام چنین مطالعاتی، به ندرت در این حوزه از این روش استفاده شده است. اما ایده‌آل آن است که از زمانی که افراد تصمیم به مهاجرت می‌گیرند تا زمانی که در کشور مقصد ساکن می‌شوند و وارد فرایند فرهنگ‌پذیری می‌شوند مورد مطالعه قرار گیرند.

در آخر، پیشنهاد می‌شود به منظور بررسی نقش روابط موضوعی و نیرومندی من بر سازگاری‌های پس از مهاجرت و نحوه مواجهه با چالش‌ها، پژوهش‌هایی بر روی مهاجران صورت گیرد تا تاثیر این سازه‌ها را بر تاب‌آوری، مدیریت اضطراب و تعارض‌ها و سوگواری پس از هجرت واکاوی کند.

منابع

1. Berry JW. Immigration, acculturation, and adaptation. *Applied psychology*. 1997 Jan;46(1):5-34.
2. Safdar S, Lay C, Struthers W. The process of acculturation and basic goals: Testing a multidimensional individual difference acculturation model with Iranian immigrants in Canada. *Applied Psychology*. 2003 Oct;52(4):555-79.
3. Sam DL, Berry JW, editors. *The Cambridge handbook of acculturation psychology*. Cambridge University Press; 2006 Aug 3.
4. Hoppe A, Fujishiro K. Anticipated job benefits, career aspiration, and generalized self-efficacy as predictors for migration decision-making. *International journal of intercultural relations*. 2015 Jul 1;47:13-27.

های پس از مهاجرت نیز می‌تواند کمک کننده باشد. بهتر است در پژوهش‌های آتی به مطالعه میزان سازش پذیری افرادی که مهاجرت کرده‌اند در ارتباط با تحول‌یافتگی من و همین‌طور بازنمایی‌های روابط موضوعی پرداخت تا نقش آن در فرایند سازش‌پذیری پس از مهاجرت روشن‌تر گردد. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که تصمیم به مهاجرت تنها در پاسخ به مشکلات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی کشور مبدأ شکل نمی‌گیرد، بلکه فرد یک عامل فعال است که با ارزیابی تاریخچه زندگی خود، روابط، توانمندی‌ها و خودپنداره‌اش، دست به انتخاب بین رفتن یا ماندن می‌زند.

محدودیت‌ها و پیشنهادات پژوهش

در مجموع پژوهش حاضر تلاشی است برای نشان دادن نقش عوامل درون روانی دخیل در تصمیم‌گیری برای مهاجرت و می‌توان گفت در زمره نخستین تلاش‌هایی است که در پژوهش‌های داخلی برای شناخت عوامل روان‌شناختی قصد و اقدام برای مهاجرت صورت گرفته است. انجام این پژوهش همراه با محدودیت‌ها و نواقصی بوده است که از چشم پژوهشگرانش پوشیده نیست.

نخست آنکه ماهیت چند وجهی پدیده مهاجرت به گونه‌ای است که به هیچ عنوان نمی‌توان با انکای صرف به روش‌های مبتنی بر خودگزارشی و تحلیل‌های کمی، شناخت جامعی از آن کسب کرد. عوامل اقتصادی، جامعه‌شناختی، فرهنگی و روان‌شناختی بی‌شماری بر فرایند مهاجرت تاثیرگذار خواهند بود. پیشنهاد می‌شود موضوع تصمیم‌گیری برای مهاجرت، از طریق پژوهش‌های کیفی به صورت جدی‌تر دنبال شود. به ویژه با توجه به تازگی و نوظهور بودن این گرایش، بهتر است از روش‌هایی چون نظریه داده بنیاد

18. De Haas H. A theory of migration: the aspirations-capabilities framework. *Comparative Migration Studies*. 2021 Dec;9(1):1-35.
19. Carling J, Schewel K. Revisiting aspiration and ability in international migration. *Journal of Ethnic and Migration Studies*. 2018 Apr 26;44(6):945-63.
20. Carling JR. Migration in the age of involuntary immobility: Theoretical reflections and Cape Verdean experiences. *Journal of ethnic and migration studies*. 2002 Jan 1;28(1):5-42.
۲۱. سهامی، سوسن؛فتحی، کریم (۱۳۹۷). عوامل اجتماعی- اقتصادی- اقتصادی موثر بر گرایش به مهاجرت دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه شیراز، پژوهش اجتماعی، شماره ۳۹، صص ۱۸۵-۱۵۱
۲۲. خواجه نوری، بیژن؛سروش، مریم (۱۳۸۵). بررسی عوامل مؤثر بر نگرش جوانان به مهاجرت از کشور (نمونه مورد مطالعه: جوانان شهر شیراز). *علوم اجتماعی*(دانشگاه فردوسی مشهد)، شماره ۷، صص ۸۱-۴۷
۲۳. فلاحی، کیومرث (۱۳۸۹). مقایسه عوامل کشتی و رانشی جامعه ایران با جوامع پیشرفته صنعتی از نگاه دانش آموزان تهرانی، نشریه رفاه اجتماعی، شماره ۳۹، صص ۲۷۳-۳۱۰
۲۴. قربابی تبریزی، فریده؛ سری دیوشلی، ابراهیم؛کفایشی، مجید (۱۳۹۲). عوامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر میزان گرایش بانوان تهرانی برای مهاجرت به کشورهای مهاجرپذیر در سال ۱۳۸۹. *نشریه پژوهش اجتماعی*، شماره ۱۹، صص ۱۰۴-۸۳
25. Entezarkheir M. Why is Iran Experiencing Migration and Brain Drain to Canada?. Available at SSRN 2808151. 2005.
26. Rahmandoust M, Ahmadian S, Shah IM. Iranian entrepreneurs in Malaysia: Reasons for their migration. *World Applied Sciences Journal*. 2011;13(9):2075-81.
۲۷. آسایش، امید؛ کاظمی‌پور، عبدالمحمد؛ صدیقی، بهرنگ (۱۳۹۸). سودای مهاجرت: میل به مهاجرت و تصویر ذهنی از غرب در تجربه دانشجویان مهاجران ایرانی، نشریه مطالعات فرهنگی و ارتباطات، شماره ۵۷، صص ۵۱-۸۳
28. Van Mol C, Snel E, Hemmerechts K, Timmerman C. Migration aspirations and migration cultures: A case study of Ukrainian migration towards the European Union. *Population, space and place*. 2018 Jul;24(5):e2131.
29. Esipova N, Pugliese A, Ray J. More than 750 million worldwide would migrate if they could. *WORLD*. 2018 Dec 10;13:14.
5. Ajzen I. From intentions to actions: A theory of planned behavior. Springer Berlin Heidelberg; 1985.
6. Ajzen I. The theory of planned behavior. *Organizational behavior and human decision processes*. 1991 Dec 1;50(2):179-211.
7. Kley S. Facilitators and constraints at each stage of the migration decision process. *Population Studies*. 2017 Oct 31;71(sup1):35-49.
8. Kley SA, Mulder CH. Considering, planning, and realizing migration in early adulthood. The influence of life-course events and perceived opportunities on leaving the city in Germany. *Journal of housing and the built environment*. 2010 Apr;25:73-94.
9. Lee ES. A theory of migration. *Demography*. 1966 Mar;3:47-57.
10. Zhang Z, Zhang T, Zhang Q. The push-pull theory of migration and its application. *Chinese journal of population science*. 1997;9(3):255-63.
11. Di Pietro G. On migration and unemployment: evidence from Italian graduates. *Economic Issues*. 2005 Sep 1;10(2):11-28.
12. Tabor AS, Milfont TL, Ward C. International migration decision-making and destination selection among skilled migrants. *Journal of Pacific Rim Psychology*. 2015 Jun;9(1):28-41.
13. Tabor AS, Milfont TL, Ward C. The migrant personality revisited: Individual differences and international mobility intentions. *New Zealand Journal of Psychology (Online)*. 2015 Apr 1;44(2):89.
14. Winchie DB, Carment DW. Intention to migrate: A psychological analysis 1. *Journal of Applied Social Psychology*. 1988 Jul;18(9):727-36.
15. Ostrachshenko, V. and Popova, O. (2014) Life (Dis)Satisfaction and the Intention to Migrate: Evidence from Central and Eastern Europe. *Journal of Socio-Economics* 48: 40– 49
16. Perugini M, Bagozzi RP. The distinction between desires and intentions. *European Journal of Social Psychology*. 2004 Jan;34(1):69-84.
17. Shuttleworth I, Stevenson C, Bjarnason P, Finell E. Geography, psychology and the 'Big Five' personality traits: Who moves, and over what distances, in the United Kingdom?. *Population, Space and Place*. 2021 Apr;27(3):e2418.

44. Lijtmaer RM. Splitting and nostalgia in recent immigrants: Psychodynamic considerations. *Journal of the American Academy of Psychoanalysis and Dynamic Psychiatry*. 2001 Sep 1;29(3):427-38.
۴۵. توپچی، یاور، روشن چسلی، رسول، جان بزرگی، مسعود. پیش‌بینی نیرومندی من و ویژگی‌های آن بر اساس سبک‌های دلبستگی. *روانشناسی بالینی و شخصیت (دانشور رفتار)*. ۱۴۰۲؛ (در حال انتشار). doi: 10.22070/cpap.2023.17129.1305
46. Rangell L. Choice-conflict and the decision-making function of the ego: A psychoanalytic contribution to decision theory. *International Journal of Psycho-Analysis*. 1969;50:599-602.
۴۷. نیکوصفت، زهرا، قره‌باغی، فاطمه. نقش تعدیل‌کننده و واسطه‌ای توانمندی ایگو در رابطه بین روابط موضوعی و حالات هویت در دانشجویان. *روانشناسی بالینی و شخصیت (دانشور رفتار)*. ۱۳۹۹؛ ۱۸(۲): ۱۱۸-۱۰۹. doi: 10.22070/cpap.2020.2944
48. Bell M, Billington R, Becker B. A scale for the assessment of object relations: Reliability, validity, and factorial invariance. *Journal of Clinical Psychology*. 1986 Sep;42(5):733-41.
۴۹. مسگریان، فاطمه؛ آزادفلاح، پرویز؛ فراهانی، حجت‌الله؛ قربانی، نیما. ویژگی‌های روانسنجی نسخه فارسی مقیاس بازنمایی‌های روابط موضوعی بل. *روانشناسی بالینی و شخصیت (دانشور رفتار)*. ۱۳۹۹؛ ۱۵(۲): ۲۰۴-۱۹۳. doi: 10.22070/cpap.2020.2828
۵۰. مظاهری، محمدعلی. میناکاری، محمود، صادقی، منصوره سادات. (۱۳۸۷). مقایسه غرور ملی در ایرانیان مقیم کانادا، متقاضی مهاجرت به کانادا و ساکن تهران. *مجله روانشناسی*، ۴۶، ۱۵۴-۱۶۹
51. Goldman GA. *Quality of object relations, security of attachment, and interpersonal style as predictors of the early therapeutic alliance* (Doctoral dissertation, Ohio University).
52. Akhtar S. *Comprehensive dictionary of psychoanalysis*. Routledge; 2018 May 1.
30. Akhtar S. A third individuation: Immigration, identity, and the psychoanalytic process. *Journal of the American Psychoanalytic Association*. 1995 Aug;43(4):1051-84.
31. Canache D, Hayes M, Mondak JJ, Wals SC. Openness, extraversion and the intention to emigrate. *Journal of Research in Personality*. 2013 Aug 1;47(4):351-5.
32. Boneva BS, Frieze IH. Toward a concept of a migrant personality. *Journal of Social Issues* 2001;57(3):477-91.
33. Van Ecke Y. Immigration from an attachment perspective. *Social Behavior and Personality: an international journal*. 2005 Jan 1;33(5):467-76.
34. Van Dalen HP, Henkens K. Emigration intentions: Mere words or true plans? Explaining international migration intentions and behavior. *Explaining International Migration Intentions and Behavior* (June 30, 2008). 2008 Jun 30
35. Williams AM, Baláz V. Migration, risk, and uncertainty: Theoretical perspectives. *Population, Space and Place*. 2012 Mar;18(2):167-80.
36. Toth-Bos A, Wisse B, Farago K. Goal pursuit during the three stages of the migration process. *International Journal of Intercultural Relations*. 2019 Nov 1;73:25-42.
37. Ali A, Toner BB. Symptoms of Depression Among Caribbean Women and Caribbean-Canadian Women. *Psychology of Women Quarterly*. 2001 Sep;25(3):175-80.
38. Akhtar S. Technical challenges faced by the immigrant psychoanalyst. *The Psychoanalytic Quarterly*. 2006 Jan;75(1):21-43
39. Markstrom CA, Sabino VM, Turner BJ, Berman RC. The psychosocial inventory of ego strengths: Development and validation of a new Eriksonian measure. *Journal of youth and adolescence*. 1997 Dec;26(6):705-32.
40. Markstrom CA, Marshall SK. The psychosocial inventory of ego strengths: Examination of theory and psychometric properties. *Journal of adolescence*. 2007 Feb 1;30(1):63-79.
41. Markstrom-Adams C, Hofstra G, Dougher K. The ego-virtue of fidelity: A case for the study of religion and identity formation in adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*. 1994 Aug;23(4):453-69.
42. Erikson EH. Youth: Fidelity and diversity. *Daedalus*. 1962 Jan 1:5-27.
43. Erikson EH. *Identity: Youth and crisis*. WW Norton & company; 1968.

زودآیند ویرایش نشده

زودآیند ویرایش نشده